

V torek, četrtrek in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez postiljanja vsa-
dana za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 . . . —
za četrlet leta . . . 20 . . .

Po pošti:
za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . . —
za četrlet leta 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravništvo
je v gosposkih ulicah
(Herrengasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD

Oznaniła:
Za navadno dvestopna
vredno se plačuje
6 kr., če se tiska 1krat.
3 kr., če se tiska 3krat.
4 kr., če se tiska 3krat-
veče pismenko se plaču-
jejo po proutoru.

Za vsak tisek je plačat-
kolek (štampelj) za 30 k.

Čekopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 99.

V Mariboru 21. novembra 1868.

Tečaj I.

Slovenska politična društva.

Sicer nismo nobenemu generalu v rodu, niti v znanstvu, to pak se nam vendar zdi, da bi po pravih strategikah napačno bilo, ko bi poveljništvo hotelo v eno maso, v središče zbrati vso vojsko, zanemariti pak dobro zavarovanje vojnih kril ali bokov, in sicer levega in desnega. Tudi ne bo denes bitve dobil, ki hoče imeti svoje vojake enako orožene, in z istim orožjem ob istem času boriti se proti sovražniku, ki je na levem krilu drugačen, kakor na desnem, na desni strani močnejši, kakor pred središčem itd.

Vse primere, pravijo, šepajo, in ne bomo se poganjali, da tudi ta ne šepa, če imamo naša narodna prizadevanja pred očmi in pravimo: V naših razmerah ni dovolj, da imamo le eno slovensko politično društvo v Ljubljani, temuž ustanoviti nam jih je več, po raznih kraji Slovenije. Tisti gospodje Slovenci, kateri nam v svoji zrelosti in modrosti vedno očitajo, da vedno in vedno tirjamo preveč, bodo tudi tu namuznili se in mislili: čemu več! hvala Bogu da smo dobili eno.

Vsi Slovenci imamo en glavni program, t. j. zedinjenje in narodno ravnopravnost dosežati z vsemi dovoljenimi pomočki. Na ta enotni program bi se utegnili tisti naslanjati, in navidezno z vso pravico, ki menijo, da naj se vsi Slovenci zberó okrog ljubljanske „Slovenije“, in to tembolj, ker postava ne dovoljuje, da bi bila razna politična društva med seboj v kaki zvezi. Vendar so ti razlogi le navidezno pravi. Praktična potreba, namreč, pospeševanje naše reči, boljši uspeh in hitrejši napredek našega delovanja tirjajo, da delo med seboj delimo, da vsak svoje okrožje prevzame in v tem ožjem krogu vse svoje sile uporablja v en in isti namen, politično prosvetljenje narodovo. Istina je sicer, da je v združenji moč, ali taki lepi, iz skušenj vzrastli izreki, se ne smejo na vse razmere siliti, ne smejo se vsa važna početja v to pravilo kovati kakor v železno in vseskozi veljavno. — Lehko n. pr. znesete vse ponočne plinove svetilnice tega ali tega mesta na en kraj; imeli biste pač tisti kraj živeje razsvetljen, odsev bo intenzivnejši, pa svetlobni žarki bodo čedalje slabši čem oddaljenejši je ta ali ta vogel od onega kraja; vse mesto pak bode lepo in redno razsvetljeno, ako se posamezne svetilnice redno razpostavijo povsod, koder jih je treba.

Delo se mora deliti, ali tu pravilneje, prostor za delovanje se mora deliti. Če je komu za zdaj take necentralizacije treba, treba je nam Slovincem, ki smo razkropljeni, ki imamo različne nasprotnike, in se nam je kakor Izraelitom z eno roko braniti sovražnikom, z eno zidati tempelj narodne zavednosti in izobraženja. Če že sinovje, ktere je sicer ena mati rodila, niso ni po telesu ni po duhu enaki, kdo se bo čudil, če je kolikor toliko istine na „Domovini“ trditvi, da kdor hoče goriškega Slovence poznati in delavnost ondotnih rodoljubov soditi, mora poznati razmere tamošnjega naroda, kdo se bo čudil da so koroški Slovenci apatičnejši za politično življenje nego štajerski itd. In če si politično slovensko društvo namen stavlja ljudstvo z izdajanjem knjig in brošuric podučevati, treba da vé, kterelega posameznega nauka je najbolj treba. Če namerava tabore sklicevati in tako ali tako agitirati za katero idejo, znati mora, da je ljudem v onem večem kraju, kjer se gibanje še le začinja, drugače delati in govoriti, kakor tam, kjer so ljudje že bolj zdrumljeni. Če se stavlja in priporočajo kandidati, treba

prvič dobro poznati jih in ne samo po glasu, drugič pa vedeti ali so popularni, in ali se da agitirati za-nje in kako.

Iz teh razlogov, katerim bi se jih dalo še več privrstiti, ako našete razpeljujemo, posnemljemo in trdimo, da je za napredovanje našega naroda po vsem Slovenskem silno potreba, da se več političnih društev osnuje. Najpotrebnejša bi bila politična društva 1. v Mariboru za štajerske Slovence, 2. v Gorici za goriške, 3. še kje drugde na Primorskem, 4. v Celovcu ali kjer si bode v kakem večem kraju Koroškega za koroške Slovence, 5. v Tržaški okolici (6. v Ljubljani za krajsko je Slovenija že tako osnovana). Taka društva bi imela lahko neizmerno vpljiva na narod; taka društva bi pripomogla, da bi se politična mnenja med nami čedalje bolj razjasnovala in čistila, in — kar v današnjih naših časih ni malost — ravno v tacih društvih bi spoznavali talentirane, izobražene in domoljubne može, katerim se moremo ne brez koristi dati zastopati v postavnih zastopih. O organizaciji in delavnosti, kakoršna je od tacih društev želeli in mogoča, ako se resno hoče in vse ometovanje in oprezovanje odvrže, govorili bomo ob drugi priliki. Za danes pristavljamo h koncu še besedo o ljubljanskem društvu za brambo narodnih pravic. Čudno se nam namreč zdi, da v beli Ljubljani, v središču slovenske dežele tako malo udovk zboru prihaja in se debat menj vdeležuje kakor bi bilo želeli. Zdi se nam, da se nekteri morda ravno mlajši odte-zajo debatam. Najbrž bi bila kriva temu „sloga“, t. j. tisti noli me tangere nekterih ljubljanskih politikarjev, ki omahujejo pri vprašanji: ali z a: ali ne za vlado. Pa to ni prav. Ravno politično društvo je kraj, da se o teh dife-rencijah mirno in pošteno razgovarja po najbolji prepričanosti.

Las v evropski politiki.

Politično obneblje je zopet enkrat prav oblačno, vendar ni mogoče po imenu imenovati nobene okoliščine, iz ktere bi oblačica izvirala. Po evropskih borsah so kursi padli; pripovedovala sta se temu dva razloga: 1. zato, ker se je zopet vnel nemir v nekterih španskih mestih in 2. zato, ker je neki zvezano francosko-anglijsko sredomorsko bradovje dobilo povelje napraviti se na pot. Kar se tiče španskih nemirov, pobil je že s prva prav določno to govoric „Moniteur“ in se tudi najnovije vesti glase, da ni nič na tem; govoric a združenem brodovju in njegovem vojaškem potu in namenu se je že spočetka tudi tistim neresnična zdela, ki so jo raznesli po svetu. Vendar pa je evropski položaj tako zamotan, da ga bo morebiti posebno na ishodu moral presekat meč. Od več strani namreč se že zopet kaže na govoric o, po kateri bi se bila med Rusijo in Romanijo sklenila zveza, o kateri tudi Prusija več ve, kakor bo Marsikomu po volji. Glavni namen te zveze bi bil popolna osvoboditi Romanijo, za kar že tudi anglijski listi prav živo govore, prepustiti na dalje Rusiji donavske izlive in za Prusijo dodelati, kar se je bilo pri Sadovi tako obetajoče pričelo. Rusija in Prusija, tako se pripoveduje, sistematično pred seboj porivati Romanijo, da bi jo v boj spravile z Avstrijo, predno bi slednja imela prilike in časa svoje moči zbrati in se vrediti. „Pest. Lloyd.“ piše: Dokazana stvar je, da se je Prusija vgnjezdila v Romanijo, da podpira sedanjo Ogrom sovražno romansko vlado ne le z be-

Listek.

Nazori o sestavljeni „naučnega slovnika“ slovenskega.

Dnešnje dobo naučni slovník ni več nikaka redka prikazen, nego vsak razvijajoč se narod, hoté složno se gibati, mora imeti knjige, iz katerih razumništvo srče enake — toda na drobno in gosto presejane in zdrave nazore in očiščene pojmove, da tako samo dostojno razsvetljeno, jasno vedri prosto ljudstvo, ter skladno z njim giblje; opravljena je po takim nove dobe nemška poslovica: Rotteck und Welcker, Lenker der Völker. Tretje izdajanje „državnega slovarja“ od R. in W. pomagalo je skladati 150 učenjakov strokovnjakov, njihove sestavke in razprave je učeno vredništvo primerno vredilo, ter vsemu delu udihnilo enak duh, in podelilo enak pravec, kakor je vladal v svobodomiselnih, učnih in motrečih nemških rodoljubih in narodnjakih. — Rotteck si je na temen postavil najpopolnejšo državno obliko: ustavno državo v najširšem pomenu, in ta rdeča nit se vleče skozi vse spise, »kar je toliko množino bralcev privabilo, in sedaj bi se vsakternik prebravši ta slovar vlekel za načela ondi razgrnena, ako ne bi črna strast in skrajna hudoba si prilastili vlade v mnogoterih breznravnih keblach, ki prezirajo, tlačijo in dušijo vse, kar je blago, modro in koristno, ne mareče za občno blagost, ne skrbeče za uresničenje vzvišenejših pomisli, samo da se masti lastni trebuh. — Opustivši tuje polje, kopljimo domače krče, da porode v svoji dobi obilo plemenitega sadu.

Drzmem se resniti, ka mi Slovenci zaskokoma napredujemo, in odtod se naklada neogibljiva potreščina naučnega slovnika, kar svedoči vzklikoma sprejeti predlog odborov. Vsak omikanec skoro ima po eden naučni slovar te ali one bire v tujem jeziku, da se tako sposoben učini za olikanejšo društvo, in da ni zaspanec in šupeljak v človeštvu. Če je tedaj treba segati po podobnih knjigah, zakaj si ne bi oskrbeli domačega berila, ki bi bilo mnogo zanesljivejše nego tuje, ktero je treba vselej s pozorno previdnostjo

čitati, česar vsak ne more, ali ne izhaja s časom; če že kupujem drago knjigo, takmer si kupim domačo, Slovincu na korist izdelano, iz ktere se vrh zadržaja naučim lepega in vzornega jezika, ter v domači besedi misliti, česar mi tujka nikakor ne ponuja. Na tri tisoč naročnikov z matičarji vred smemo računati med Slovinci, potem pa tudi na brate Hrvate in Srbove, na ktere bode treba ozir jemati v spisih kakor na Slovence, zlasti v nazivji. Osobite vrednosti nazor je, naj bi se spisalo tako delo v hrvaščini, a za slovensko ljudstvo naj bi se zložil mali „občni naučnik“ v dveh zvezkih; toda Hrvatov in Srbov razumnikov ne moti v razumljivosti krasna slovenščina, kakor Slovencev vilinska hrvaščina ne, vsaj Grkom tudi niso bila na poti razrečja. Po pravici se mora zahtevati, da njenemu omikanemu južnemu Slovanu ne dela ovire, jeli vzeme v roko srbsko, hrvaško ali slovensko knjigo, kateri knjižnjak nima toliko narodnega razvitja in jezikoznanja, žalostna mu najka.*)

*) Ali ravno tacih je mnogo, in ker so, moramo računati z njimi. Zato nismo za nasvet visokočast. g. pisatelja, da bi se naučni slovník pisal v hrvaščini in eden mali v slovenščini za ljudstvo. Mi imamo nalogo prvič: ravno s svojim lastnim narečjem, in z literaturo tega narvečja pridobiti ogromen del tistih domačinov, ki se še mečejo tujtstvu v naročji; drugič pak tirja sveto demokratično naše načelo, ki je aristokratizmu vsake baže sovražno, da ne delamo razločka med inteligencijo, med „knjižniki“ in med „ljudstvom“. S pripomočjo slovenščine moramo z našim ljudstvom vred hoditi in paziti, da ne ostane za nami, ker ne bi moglo z nami skočiti. Imejmo sicer vedno prihodnost pred očmi, vendar delajmo v zdanjosti. Ko bi denes začeli za knjižnike pisati hrvaški srbski jezik (kterega umeti res ni nobena težava), in pisati slovenščino le za ljudstvo, t. j. za kmete, — ločili bi se. Tega pa nočemo, ne smemo, in utegnili bi biti, po našem prepričanji, slovenskemu narodu bolj pogubno, nego v napredek.

Vredn.

sedo ampak tudi z orožjem, katero jej pošilja. Ker se pri vsej časti- in deželakomnosti Hohenzollernske dinastije ne more verovati, da bi nameravala osvojiti si kedaj donavske izlive, mora se domnevati, da Romanija za Prusijo ni cilj ali svrha, ampak nekoliko sredstvo za njene namene, nekoliko pa porabljen predmet, ki se bo dal o priliki za kaj boljšega zameniti. Kot sredstvo ima Romanija nalogo Avstriji nekoliko vezati roke, da bi se ne mogla vtikati, ko bi nastala vojska med Prusijo in Francijo. Tudi kot predmet za zamembo ali kompensacijo ima Romanija za Prusijo precej vrednosti. Ko bi namreč Prusija Francijo ugnala in ukrotila in bi potem prišlo do tega, da bi velika vojaška despota, Rusija in Prusija, med seboj in med drugimi stavila nove mejnike, lahko in dobro bi se dala Romanija rabiti za nameček, za ktereга bi se kaj drugega dalo doseči, in Prusija zgodaj dovolj gleda, da ima kaj v rokah, kedar je treba da drug družemu stori kako prijaznost. To razlaganje „Pest. Ll.“ bi se prav lahko kedaj še pokazalo resnično, dasiravno zdaj Prusija še kratko malo ne pusti veljati, da bi imela kaj opraviti v Romaniji. „Nordd. A. Ztg.“ si šteje v nalogo, zavračati vse govornice, ki pripovedujejo o rusko-prusko-romanski zvezi proti iztoku in proti Ogerski. Ali to zavračanje zopet kaže, kako malo prijateljsko se v pruskih krogih sodijo avstrijski nameni in koliko se veruje Beustovim besedam, da je njegovo politika — politika miru, a ne maščevanja in povračevanja. „N. A. Z.“ imenuje te govornice spake avstrijskega sovraštva proti Prusiji ali plodove romanske domišljije, in pravi med drugim: ker je pa vendar le mogoče, da bi se te govornice zopet omenjalo pri priliki v ogerski delegaciji že napovedane interpelacije o dozevnih romunskih spletkah, zado- stuje, ako le omenimo, da Romanska kot dežela stoječa pod turškim varstvom nima pravice sklepati zvez, in da bi bila gotovo Prusija, ki želi, da se državne razmere ogerske vredijo, najzadnja vlast, kateri bi bilo na korist, ako bi se napravila daško-romunska velevlast“.

Koliko je dati na take simpatije do Ogerske in na sklicavanje na mednarodne pogodbe, razvidno je, ako pomislimo, da je Prusiji vsaka „gemüthlichkeitspolitik“ neznana, a znana le realna politika, ki vse drugo sodi po lastni koristi, in da Romunja tudi ni imela pravice postaviti si tujega hohenzollernskega princa na svoj prestol, da ga je pa vsem mednarodnim pogodbam vkljub vendar le tje posadila. Na dalje se od dne do dne poročajo glasovi, ki pripovedujejo, da je Prusija razen orožja poslala Romanski mnogo častnikov in vojakov, ki so zdaj še skriti pod imenom železniških delavcev — zadnje dni se jih je imenovalo 5000.

Pomenljiveji kakor besede kacega uradnega lista so vladna dela. Ko je bil nedavno poslanec Löwe staval interpelacijo zaradi prusko-ruske pogodbe o izmenjevanji vjetih, dal mu je finančni minister odgovor, ki se je v Berolinu splošno tako tolmačil, da ima vlada važne politične razloge molčati o svojih razmerah z Rusijo in tirjati molčanja tudi od poslancev. V ravno tej zadevi se prav za gotovo piše dunajskemu listu: Ko sta se bila zadnjič sešla pruski kralj in knez Goréakov v Baden-Badnu, ponovila se je neki skrivna zveza leta 1860 med Rusijo in Prusijo; pri tej priliki je Prusija gledé iztočnega vprašanja storila velikih in važnih koncesij. Od tega časa sem se je pričelo odkriteje postopanje romanskega ministra Bratiana, kateri je zapadnim velevlastim že toliko prizadel, začelo se je posebno njegovo sovražno vedenje proti Ogerski, začelnjaje se njegove spletke, da bi vznemiril Bulgarijo; in takrat se je storila tudi prva poskušnja, porazumeti se z merodajnimi možmi v Atenah o skupnem in vzajemnem postopanju; o tem se je zdaj neki sklenila posebna pogoba.

Dasi je tudi to vse le govornica, vendar tako odgovarja znanim dogodkom na Romanskem, da bodo evropski mogočnejši dobro storili, ako bodo imeli za dogobe na Romanskem kaj boljšega, kakor oficijozne in oficijelne dementije, in dunajsko časopistvo bo dobilo narod, kteremu bo z večjo pravico dajalo pridevek „interessant“, kakor Slovincem.

Našemu slovníku bodi svrhovo načelo: čista nrvnost, svoboda, pravičnost in resnica na vse plati, občna blagost. Vsaka pristranost in ozkoprsnost se odrini, mračni pojmovi naj se odbijejo, blage pomisli pa razširjajo brez strahu, kakor se dohaja zdravi učenosti; vsaka stroka raznih znanstvenih predmetov bodi častno zastopana primerno najvišji stopnji te ali one vednosti, za kar ima vsak pisatelj sam skrbeti; po vseh sestavkih mora veti iskrena rodoljubnost tako, da bralca segreva in podžiga za dom in rod, da mu ljubezen in spoštovanje vcepja do tega, kar je naše; ta knjiga bodi narodna modriščnica in modriščini zaklad in najzvvišenejšem pomenu, dušno zrcalo kazoče višine, na katero se je človeštvo popelo v drugem petdesetletji 19. veka; porabiti bode dakle treba vse, kar je dotle pripravila veđa in umetnost, ter predelati tako, da bode koristno in primerno slovenstvu.

Oponaša nam se, ka smo prezgodaj toliko težavno obljubo storili modricam, in ka še nimamo dovolje pripravnih in sposobnih možakov učenjakov. Na to odgovarjam, ka dobro in koristno delo nikoli ni prezgodaj, nego navadno prepozno, kakor se pogostoma godi nam Slovincem, ka radi prepozno pribobacamo, kakor volk plantavec; ne sme se iz misli pustiti, ka sedaj molnjivost in sopar vladata. Že 1860. leta je stavopis neukanljivo dokazal, ka smo šteli 120 slovenskih učiteljev in naučiteljev gimnazijskih in rečniških, razume se raztepenih po raznih koteh unogojecične države, in od one dobe so se gotovo pomnožili; potem štejeemo častno število bogoslovskih učiteljev Slovencev, nekoliko odvetnikov in drugih pravnikov, neke vračnike in uradnike, prgišče duhovnikov dušnih pastirjev, ter kakih 10 zasebnikov. Ni li mogoče iz tolikih pismenih narodnjakov nabrati 30—50 ali še več modrecev, ki bi zmoini bili to dično nalogo zdelovati in slavno dovršiti. Računimo li, kakor je sprejeto vsega dela 12 knjig po 50 tiskanih pol, skupa 600 pol, in vsako leto se na svetlo da ena knjiga, pisanje bi bilo razdeljeno 50 pisateljem, tako dojde v premeru na leto na vsakega pisca eno polo zgotoviti, kar bode vendar mogel vsak knjižnik jedrno, odlišno in dostojno

Iz časopisja.

Liberalno nemško časopistvo zunaj Avstrije kar največ mogoče strogo obsojuje vedenje cislajtanskega **parlamentarnega ministerstva**. Tako pravi liberalen list berolinski, da more dunajsko ministerstvo nehati nadaljevati Schmerlingijanizem, ktereга zdaj z manjo spodobnostjo tira nego Schmerling sam. Ostro biča ministersko žuganje: „Mi smo zadnji liberalci, za nami pridejo strašanski časi!“ in pravi da bi se to v popularen jezik prestavljeno takole glasilo: Gospoda moja, bodite veseli, dokler hoče moj gospodar do brega Janeza v službi obdržati; kajti če boste še dalje razgrajali, potem me bo spodil in si najel hudega Janeza, ki Vam bo pred nosom vrata zalaputnil. — Berolinski časnik pravi, da ministri, ki tako govorijo niso več ustavni, ampak da so svoj parlamentarični mandat monarhu pred noge položili in da so popustili svoje delovanje za ljudstvo. — Tako govorjenje je nekoliko strezovalo neodvisno nemško-avstrijsko časopisje in „Tagespost“, ki tako rada zagovarja ministerstvo, če se to kolikaj z navadno spodobnostjo slaga, že piše: „Česar je našim ministrom potreba, je da se otresejo onih ovirajočih uplivov, ktere je dr. Giskra omenjal v svojem govoru med brambovskim besedovanjem. Med te vplive spada tudi vrhovno varšstvo državnega kancelarja g. Beusta, kateri si več ko treba dopada v nalogi višega ministra. Parlamentarno ministerstvo potrebuje parlament, v kterem so stranke strogo ločene. Sedanja zbornica poslancev ni tak parlament. To-rej je jo treba ponoviti z ljudomilim volilnem redom. Očistiti je treba tudi ministerstvo. Grof Taaffe je pri brambovski postavi pokazal, da njegove zmognosti niso tolike, kakor njegova visoka protekcija. . . . Z isto naglostjo s katero je ministerstvo čez državni zbor prepodilo izjemno in brambovsko postavo, naj dožene tudi postave, ki bodo ljudstvu dajale veselo pravno do-broto. Zakaj se g. Herbstu prav nič ne mudi s porotnicami? Zakaj ničesar ne stori, da bi se napravil nov kazenski zakonik? Ali meni Nj. eksclenca, da je že vse storil, ako je poprašal odbor za kazensko postavo? Čemu je on bistrostven pravnik? Menda vendar ne zato, da bi v pasivnem čakanju iskal svojega zadovoljstva. Stavimo, da bi več odbor, ki bi se imel izbrati iz poslancev in tehtnih strokovnjakov, v 4 tednih dogotovil rabljivo osnovo za kazenski zakonik, če bi se le delo praktično razdelilo in porabilo, kar je v družih preskušanih kaz. zakonikih dobrega.

Oddelek o političnih pregreških je lahko prav kratek; kot zločin naj se le kaznuje, ko bi kdo proti ustavi in postavam šeuval k upor s silo. . . . Pregreški, ktere je priliznenost in absolutistična zagovednost iznašla, naravsko ne bi smeli imeti prostora v kaz. zakoniku ustavne države; najmanj pa bi se imelo mesto odločevati tolikokrat grajenemu paragrafu o sovraštvu in zaničevanju. —

O cesarjevem **imenovanju** ali naslovu se mnogo govori po vseh listih. Od leta 1804, ko je tedanji vladar prevzel naslov „avstrijski cesar“ (popred ni bilo Avstrije temuč govorilo se je o „avstrijskih državah“ torej več državah, ne o dveh) je bil ta naslov sam zase veljaven. Dosledno izpe-ljanje dualizma je tirjalo, da je tudi to padlo, kar je še na enoto domišljalo in odslej se N. vel. ne bo več imenoval: cesar avstrijski, kralj ogerski in česki, gališki, ilirski itd. . . . temuč kralj ogerski se bode izpuščalo in na koncu naslova (oziroma od kraja) pridelo: apostolski kralj ogerski. Vladna „Wien. Abdpt.“ pravi, da se v naslovu ohranilo imenovanje „Česke“, temu je vzrok važnost te dežele. Česki poglavni listi „Koruna“ in „Naše Listy“ go-vo-re o tem precej hladno. Koruna na konci daljega sestavka pravi: Po tem kar se zgodilo 4. dec. 1867 ne pride nobenemu Čehu na misel, upirati se temu naslovu, ki je za denašnje razmere logičen. . . . Historični dokazi tu nehajo. Prednik Nj. vel. cesar Ferdinand je bil zmenil svoj titel leta 1848 v novi: ustavni cesar avstrijski. Vemo, da ta zamena ni dolgo trpela. — Nič na svetu ne traja večno.“

dognati, kdor pa se ne drzne tako zmerne naloge rešiti, podvini mu se pisek. Dušne moči tedaj gotovo zmagamo trdno se zanašanje, ka vsak sposobnik prevzeme odmerjeno mu delo iz ljubezni do naroda, novčno zmognost je dokazal dotični g. poročevalec, in omenjeno še je bilo, ako bi treba bilo do poslednje petice postrugati „Matičin“ zaklad, bodi, samo da doženemo tolike vrednosti dela, slovensko rodoljubje stvari nov zaklad

Naucnik bode obsegal vse grane vednosti v prilični in razmerni ob-širnosti, umetnega imenstva za vse raznolike natenčnosti, pa če ne zmagamo (vsaj tudi dosle ni trebalo), kako je v tem postopati? Najprvo je treba vredništvu pobiležiti vse besede, o kterih bodo se spisavali sestavki in razprave, in te bi se razdelile po srodnih predmetih, za ktere se sestavijo odbori, ki bi prevzeli primerno število besed; odborov bi naj bilo pet ali šest, in sicer a) odbor za verstvo; b) za prirodoslovje, prirodopisje, olinoslovje, vračništvu; c) za zemljepisje, zgodovino, životopise; č) za modroslovje, sem bi se tudi štelo jezikoslovje, pravništvu, državoslovje; d) za umetnosti, — ali kako inači. Za-stran števila odbornikov bi za merilo služila večja ali manjša množina stvarine. Vsakemu odborniku bi se zročilo vse, o čemur ima pisavati, in vsak po-jedinec bi preučil vse odmerjeno gradivo post. v petih mesecih, ter si po-sebi napisal imenik vseh izrazov, kteri še nimajo določnega ali stalnega imena slovenskega; za nje bi najprvle pregledal slovenščino, kder mu ne seže, hrvaščino in srbščino, zlasti sedaj se tiskajoče umetno nazivlje sestavljeno B. Š., in ako ga kak izraz ne bi zadovoljil, segnil bi naj v severna narečja, in še le v nekavnem primeru bi smel strogo po jezikoslovnih pravilih krojiti nova imena, vsa iz severnih narečij posneta bi se morala prilagoditi sloven-ščini; tukaj se je treba ogibati in bati kakor vrag križa, kajti Slovenci ho-čejo imeti tako knjigo v slovenskem jeziku, in nikakor v godlji polovičnici, vsaj vsak jezik ima v sebi moč povedati jasno vse misli in dušne prikazni, in potem bodi to delo knjiga vzorne slovenščine, čistega pšeničaka, nikar zmesi. Preučivši se točno in do dobrega posamniki svojega predmeta bi se

Skupni proračun za leto 1869.

Že pred nekaterimi dnevi smo bili v političnem razgledu naznanili glavne stavke avstrijsko-ogerskega proračuna, kateri se je zdaj v Pešti delegacijam predložil v pretres in sklepanje. Iz predlogov naj denes nekoliko obširneje posnamemo važnejše poteze skupnih stroškov, in jih primerimo s stroški tekočega leta.

Ministerstvo zunanjih zadev je prevdarilo svoje stroške na 4,180.040 gold., v primeri torej 83.000 gl. menj, kakor se je bilo temu ministerstvu dovolilo zadnje leto. Ta svota se takole razdeli: za centralno vodstvo in za „tajne“ stroške je nastavljeno 927.099 gl., za diplomatske potroške 1,038.044 gl. za konsulate 466.897 gl., za podporo črnogorskim begunom 30.000 gl. in za podporo avstrijskemu Lloydju 1,718.000. Prav za prav je država temu početu garantirala 2,000.000 gl. podpore na leto, katero število pa se po dohodnih, poštnih dohodkih itd. znižuje v istini na gori imenovano višino. Med rednimi stroški centralnega vodstva stojé dohodki ministra zunanjih zadev, ki vsi vkup znašajo 42.000 gl., malenkost, zaradi katere se človek že potruzi nekaj storiti za avstrijsko-ogersko državo, če bi tudi med nalogami njegovimi stala huda dolžnost pritisniti nekoliko Slovanov ob steno. Tudi možje, ki imajo to nalogo zastopati dvoimeno državo na tujih dvorih — diplomati — potegujejo prav nežna plačila: Opravnik na Badenskem 5040 gl., poslanci v Bavariji, Belgiji, Danjski, na Nizozemskem in Švedskem vsak po 18.000 gl. poročnik v Parizu 90.300 gl., poročnik na Grškem 17.328 gl., poročnik v Londonu 83.100 gl., poslanec v Florenci 37.800 gl., poslanec v severni Ameriki (o katerem Amerikanci pravijo, da se jim ne more priljubiti) 12.600 gl., poslanec v Lisabonu 25.000 gl., poslanec v Berlinu 42.000 gl., oni na Sakskem 24.150 gl., poročnik v Rimu 45.009 gl., poročnik v Peterburgu 63.000 gl., oni v Švici 15.750 gl., oni v Španiji 31.500 gl. in poročnik v Turčiji 60.900 gl., torej vsega vkup 993.044 gl. V istem poglavju je prevdarjeno: splošni službeni stroški vseh poslancev 143.960, posebni službeni stroški 26.040 gl., stroški za potovanja in preseljevanja 62.500 gl., za palačo kardinala Silvestrija v Rimu vsako leto 4000 škudov ali 8680 gl. in kardinalu za stanovanje 500 škudov ali 1085 gl., stroški za popravo poročnikove palače v Rimu 25.000 gl. Za tajne stroške se kakor tekoče leto tirja 550.000 gl. denar, ki je znan pod olepšavnim imenom „dispositionsfonda“, iz katerega se memo družega plačujejo zunajni in domači časniki, da pomagajo vladi dosezati njena namena; nekaj takega denarja pravijo, da prihaja tudi v slovenske dežele. Ta tajni fond ima že od nekdanj mnogo sovražnikov, pri zadnjem zasedanji delegacij je bilo tudi v tem zastopništvo mnogo govorenja proti tajnemu izdavanju državnih dohodkov; ostal pa je vendar v računu, ker je vlada trdila, da jej je ta denar prepotraben.

Posebno nevečen je ta denar avstrijskim Slovanom, ker od njega živi mnogo časnikov, ki nas v domači državi žali, grdi in psuje, in ako ga spodobno zavračamo, v tiskovne pravde spravljajo; ker iz tega tudi po dačni poti nabranega denerja podporo dobivajo kupljivi pisarji po tujih deželah, ki so toliko napačnih pojmov o Slovanih raztrosili po svetu, in tako direktno in indirektno ovirali dosego njih pravičnih teženj. Zanesljivo je pričakovati, da bodo krepek glas proti dispositionsfundu povzdignili posebno Magjari, ki so nekdanj sami toliko trpeli pod to „potrebno“ ustanovo, in ki so se že lansko leto komaj dali pregovoriti, da so ga dovolili. Celó cislajtanska vlada ni temu fondu nič posebno prijazna, a ne da bi takih fondov sploh ne hotela, ne da bi je bila volja brez njega opravljati svoje službe, ampak zato ker jej je trn v peti, da je g. državni kancelar vrhovni glavar in disponent te svote katero bi tako radi sami, izključljivo sami, in če mogoče še več dobili v lastne roke.

Računu ministerstva zunanjih zadev je prideto razjasnilo, katerega glavni namen je dokazati, da je ostal ta oddelek proračuna v mejah, katere mu je bila določila lanska delegacija, in da si je g. minister zunanjih zadev prizadeval, kolikor mogoče ustrezati željam, katere so se zadnje leto v delegaciji gledé tega oddelka izrekle.

Drugi proračunov oddelek je odkazan skupnemu finančnemu ministerstvu, katero hoče prihodnje leto potrošiti 143.262 gl., v primeri s stroški tekočega leta torej v prihodnje 10.962 gl. več. Ta oddelek razpada na tri

sešli v istem času pojedini odbori po predmetih, najleže o počitnicah zaradi gospodov učiteljev, postavimo v začetku meseca velikega srpana v Ljubljani ali kde indi, kakor bi večina odločila, na posvetovanje o imenstvu itd., a mesec dni pozneje, post. prvo polovico kimovca naj bi se zbrali vsi pisatelji, t. j. skupina vseh odborov, ko bi se konečno odločilo vse nazivje celega dela in tako na skončani podlogi bi se počelo marljivo spisavati. Dovršili vredništvo svojo nalogo, lahko se vse to odpravi bodoče leto, in 1870. leta bi se morebiti počelo delo tiskati. Tem potem dobodemo porabno imenstvo, ne samih kosti nego i meso.

Oziroma na jezikovne oblike, katere še so gibljive, in se tako ali inako rabe, to je pravilno ali nepravilno, treba bo gledati na skladnost, ker vse delo mora imeti ravnoslednost tudi v pisavi, kar se menda v veliki skupini odmeri. Nagibat nam se je proti jugu in pomisliti, da taka knjiga ni za navadnega seljaka. Pri tem početji ni zadosti samo ozirati se na to, kako se ta ali ona oblika rabi v hrvaščini, nego osebujno na to, katera prikažen je pravilna, ona ali naša*). Tako postopaje se najprvle složimo, malenkosti nas ne bodo motile, kakor niti Grkov pojedina narečja. Domneva mi se, ka bode naučni slovník prvi leščéci osvít boginje modrice v napredku slovenskega slovstva, Perun! pometi ovire.

R. B.

*) Priporočati bi bile med drugimi oblike: **kde**, **kder**, **gasnoti**, **gasnen**, pri kovači, na polji, **dobroj** ribi, naši sestri; enojni bodočnik **pravilno**, kakor Prekmurci gospod te **pognbi**; ločiti je **da** in **ka**, **kakor** in **nego**; malenkost je: **menje** ali **manje**, **svoboščina** menda v oblikah: **delijo**, **pletejo** ali **dele**, **pleto**. G. Oroslava prosimo, da nam rači priobčiti preresetani in občinjeni nauk o veznikih.

Pisatelj.

dela: centralno vodstvo, centralna blagajnica in računarski oddelek. Največ potrebuje centralno vodstvo samo za se 106.224 gl., od teh dobiva g. minister 16.800 gl. in dva sekcijjska predstojnika vsak po 7350 gl.; zaradi dela bi zadosteval popolnoma eden, a dualizem tirja dva in ž njima 7350 gl. več davka. Med stroški centralnega vodstva stoji 4000 gl. za uradno pohoštvo in druge potreščine, katerih menda ne bo najlaglje zagovarjati, ker je dotična palača prav dobro s pohoštvom oskrbljena. Za pokojnino skupnih uradnj se bo potrošilo 1,635.433 gl., svota o kateri se bo letos prvokrat sklepalo. Vrhovno računstvo tirja 102.650 gl.

Govoriti bi bilo še o tretjem skupnem, o vojnem ministerstvu, katero pa še svojega proračuna ni oskrbelo s potrebnimi dokazili o vojaški potreščini; obljubilo pa je, da to v kratkem stori. Kedar izpolni obljubo, poročali bomo o tem poglavju, ki je najvažnejše vsega skupnega proračuna.

Dopisi.

Iz Belegrada, 17. nov. [Izv. dop.] Do zdaj nismo imeli tukaj grškega diplomatskega zastopništva, tudi ne navadnega konzulata; ali te dni je prišel sem g. Doska, ki ima tukaj zastopati narod in vlado grško. Sprejet je bil od strani namestništva in kneza z onim istim odlikovanjem, s katerim so bili dozdanj sprejeti zastopniki velikih držav. Mi se temu novemu prijateljskemu koraku naše vlade iz vsega srca radujemo, ker smo prepričani, da samo sloga vseh svobodnih držav na jugoistoku more nas dovesti do pričakovanega cilja, t. j. do osvobodjenja in naposled do vse več svobode.

Tudi v notrajnih vprašanjih se imamo nadejati velikovih prememb. Dozdanj še smo bili pod obsadnim stanjem, zatorej se ni moglo na dan z velikimi načeli, katere hoče vlada izvršiti. Ali ko je obsadno stanje s proklamirano namestništvom od 12 tega meseca odpravljeno tudi iz Belegrada, resno se je vlada potrudila, da se vsa notranja vprašanja v duhu napredka in svobode rešijo. Ona bo skoraj zbrala 40—50 ljudi iz vseh strok in sestavila veliko komisijo, ki bo imela v vseh pomenah administracije posvetovati se, in njej predloge staviti, ravno tako spadajo v njen delokrog vse institucije, ki bi se imele iz nova vpeljati. Te projekte vlada ne misli sama odobriti in vpeljati, ampak predala bo osnovno narodni skupščini, ki se bo do leta zbirala, pa kako in kolikor skupščina odobri osnov, tako in toliko jih bo vlada izvršila. Skupščina je že to leto predložila svoboden tisek, odgovornost ministersko, in da se ona vsakega leta zbira, in da naj vlada po njenih sklepih postopa in spoštuje glas naroda.

Tudi ta vest, ki Vam jo tu javljam, mora vsakega razveseliti, kateremu je blagor jugoistočnih narodov na srečo. Samo države z svobodnimi ustanovami so napredovale, a dan denes se obeta napredovalnim državam v toliko večja prihodnost, ker je ideja narodnosti postala voditeljica težnjam narodnim. Srbija pa morda je najvažnija država na jugoistoku, ker ima zaupanje pri vseh jednorodnih plemenih balkanskega polotoka, in si bo s svojimi svobodnišljenimi ustanovami prikupila toliko več prijateljev, kolikor jih druge države z zatiranjem narodnega življa in slabljenjem materijalnih sredstev pogubljajo.

Denes je zopet velika manevra narodne vojske beligradskega okrožja na Kračaru s odzadnjači (Hinterlader).

Politični razgled.

Veče število poslancev, ki so glasovali proti bramovski postavi, sešlo se je pred odhodom v Pešto ter se dogovorilo, da bodo v državnem zboru, še predno se izroče poslanski zbornici dačni predlogi, nasvetovali, naj se konkrdat do cela odpravi. Kakor izveđa „W. Tgbl.“ je ministerstvo vse storilo, da bi ta nasvet odvrnilo, a zastonj; že izdelani nasvet ima potrebno podporo in je neki tudi že odločen poslanec, ki bo dal nasvetu svoje ime.

Bramovski odbor gosposke zbornice je dokončal svoje delo v dveh sesijah, k katerim so dohajali tudi nekateri ministri. Proti postavi kakor jo je sklenila zbornica poslancev se je oglasilo marsikaj pomislekov, vendar ne bo odbor nasvetoval nobenih sprememb, da ne bi postave zakasnili; pač pa bo sklenil nekoliko resolucij v katerih bo povdarjal nekatere najbolj opravilne želje.

Če je z bramovsko postavo avstrijsko ljudstvo nezadovoljno, pa je zadovoljna francoska vlada, kar je sicer malo, pa morebiti ministrom mnogo velja. „Moniteur“ pravi: Bramovska postava je za ministerstvo odločiven uspeh, kateri dokazuje, da se je zbornica pridružila njegovi politiki. Spoznalo se je, da nima Avstrija nikakor politiki sovraštva ali srda, da pa obziri za ohranitev miru sami zahtevajo, da ima država take vojne moči, ki odgovarjajo vojnim močem drugih velevlasti.

Kakor se dunajskim listom iz Prage brzjavljajo, hoče v kratkem spisati in izdati dr. Palacky več brošuro o svojem političnem ravnanju zadnjih let.

Rudeče oplatičena knjiga ima 139 diplomatskih spisov, med temi le enega o severno-slezviškem vprašanju, dva o španjskih in blizo 100 o iztočnih zadevah. Knjiga se je menda že odposlala v Pešto v delegacije. Da se knjiga ni predložila že v prvi sesiji, izvira po „Ung. Ll.“ iz tega, ker se je v zadnjem trenutku še pridela okrožnica barona Beusta na zunajna zastopništva v zadevah državnega in cesarjevega naslova. Kakor poroča „Pest. Corr.“ se bo izročila knjiga 24 ali 25. t. m. V njej je izrečeno veliko zaupanje, da se ohrani mir; ustava pa jej je poroštvo, da se tudi za prihodnje obvaruje Avstrija svoje stanje kot velevlast.

Odbor ogerske delegacije za vojni proračun je imel 17. t. m. svojo sejo. Govoril je o 3 vprašanjih: Ali naj se tirjane svote dovolijo, kako naj se plačajo stroški deželne brambe in pa kako se ima obravnavati vo-

jaška granica, ktera kot bistven del Ogerske in Hrvaške ne spada v skupni proračun. Drugi dan je imel odbor za druge proračunske oddelke svojo sejo. Tudi ta je v zadregi, kaj je storiti s stroški za upravo in protipazbo državnega dolga; zadrega izvira iz tega, ker zadnja delegacija teh stroškov ni hotela za skupne priznati in se v tej zadevi v državnem zboru ogerskem ni ničesar govorilo.

Cislajtanske delegacije odbor je po telegrafični poti prosil finančnega ministra Brestelna, naj bi prišel v Pešto, da bi dal razjasnila o finančnem stanju dežel zastopanih v državnem zboru.

V hrvaškem zboru je dognana razprava na podlagi cesarskega reskripta, da se Reka iz zemljišča Hrvaške in Slavonije loči, češ, da je Reka, z ladjestajo in okolico z ogersko krono zvezana in se začne pogajanje naravnost z Ogrsko. Znamenito je, da se tak procvet dualizma in tak dobiček za Hrvaško že nekterim hrvaškim magjaronom samim prečuden zdi. Tako je dr. Stojanovič; eden največjih hrvaških magjaronov, kakor se „Pozoru“ piše, govoril zoper določbe kr. reskripta. „Ako se boče tako delalo v reševanju naših pravnih razmer, pravi Stoj., kmalu ne bo treba nobenih posvetovanj in zborov, in hitro se bo vse storilo, kar vodi do tega da Hrvaška in Slavonija bosti vse, samo Hrvaška in Slavonija ne“. „Pozor“ Stojanoviču na te besede očita, da je tega tudi on sam kriv, ker je on prvi vrgel l. 1865 kamen na državno pravo trojedine kraljevine.

Iz Zagreba se brzojavlja: V kratkem se bo imenoval Koloman Bedekovič za ministra, baron Rauch za bana in grofa, in deželnega zbora predsednik Vakanovič za predsednika septemviralne stolice. — V deželnem zboru se je sklenilo naznaniti vladi, da se je potrdil cesarski reskript v reški zadevi. Bral se je ces. reskript, ki potrjuje ogersko-hrvaško pogodbo in se sprejel s živo pohvalo in navdušenostjo, ktero se je posebno kazalo, kedar se je imenovalo cesarjevo ime.

Kakor poroča „Pest. Ll.“ noče ogerska delegacija za vojne potrebe prav nič več dovoliti, kakor je bilo dovoljeno tekoče leto.

V Pešti se zelo pritožujejo, da se magjarski novaki pošiljajo k nemagjarskim polkom. Levica ogr. zbora ne bo pustila teh tožeb zaspati, ampak da bo iz njih napravila imenitno stvar, v ktero bo popolnoma pobila, kar je trdil dr. Berger v drž. zboru na Dunaji, da so Ogrci enotni armadi na korist odstopili od svojih posebnih tirjatev. Gotovo je, da bo Andrassy levičnjakom storil, kar hočejo, ako se reči krepko poprimejo; v tem prašanju mora ministerstvo iti z levičnjaki, ako se noče ob vse zaupanje po deželi pripraviti.

Vojni minister italijanski bo spustil vojake na odpust, leta 1843 na nedoločeni čas, leta 1846 pa za zmerom iz vojaške službe.

Ni se še popolnoma izvedel vspeh, kterege so imcle na podlagi popravljenega volilnega reda izvršene volitve za anglejski parlament, vendar je že toliko gotovo, da bo sedanje Disraelijevo ministerstvo ostalo v veliki manjšini, ker bo imelo komaj tretji del glasov za se. Po tem je prav verjetno, da pade ministerstvo Disraeli-Stanley; že vprašanje, ali se s kratka odpravi državna cerkev na Irskem ali ne, bo samo spodneslo ministerstvo, ktero se v tej zadevi nikakor in najmanjše ne poda. Kar se tiče zunajne politike, menda jo bo tudi liberalno ministerstvo le malo predrugalo, k večjemu če bi stopilo v večjo prijateljstvo s Francijo.

Razne stvari.

* (Mariborska čitalnica) napravi zimski tečaj 1868/69 te-le besede in veselice: V nedeljo 22. novembra bo beseda in ples, 6. decembra beseda in tombola, 20. dec. glediščna igra in tombola, 27. dec. je občni zbor, račun, volitev, na Silvestrovo 31. dec. veselica, 10. januarja beseda in ples, 24. jan. beseda in ples, 7. februarja beseda in ples, na pusten večer 9. feb. veselica, 21. februarja beseda in tombola, 7. marca gledišna igra in tombola, 21. marca beseda in tombola, 11. aprila beseda in ples. Začetek shodom je ob 8. zvečer.

* (Učiteljsko društvo v Mariboru.) Tukajšnji učitelji name-ravajo osnovati učiteljsko društvo. Odbor, ki je bil voljen, da osnuje pravi-la, dokončal je svoje delo, in vabi učitelje, ter prijatelje učiteljskega stanu k pristopu in k prvemu posvetovalnemu zboru, ki se snide 21. t. m. v gostilnici pri „grozdu“ v Graškem predmestju.

* (Samomor.) V četrtek ob 6. uri zvečer se je v Mariboru ustrelil tukajšnji hišni posestnik in trgovec Heumayer. Denarne zadrege so mu udih-nile ta nesrečni sklep.

* (§. 19. in božja pomoč.) Beljaška preiskovalna sodnija pod ktero spada 27.000 Slovencev ni imela dozdej nobenega preiskovalnega sod-nika, ki bil tudi že le v besedi zmožen slovenskega jezika. Vsem pritožbam in prošnjam vkljub ni nova ovganizacija — kakor še marsikje ne — prav nič izboljšala. Zdej je Bog ondotnega sodnika Wozelka k sebi poklical in tako izpraznil mesto, na katerem bo ministerstvo lahko kazalo, ali hoče Slo-vencem biti pravično. Božja pomoč!

* (Cerkveno petje.) Skladatelj Fr. Gerbec naznanja: „Letos pri prvem učiteljskem zboru v Ljubljani so mi izrekli nekteri gospodje željo, naj izdam zopet božičnih napevov itd. Te dni bom ustregel tej želji, ker dam natisniti nekoliko napevov: božičnih in pa za sv. obhajilo. Ker me pa ni volja tiskati mnogo više iztisov, nego jih je treba, prosim, da se oglasijo oni, kteri me hočejo v tem podpirati, da vem po priliki, koliko iztisov bo treba. Kdor mi pošlje 50 kr. naročnine, temu pošljem ta zvezek napevov prosto po pošti. Naznani naj se mi pa natančni napis z zadnjo pošto. Kdor se kmalu naroči, naj mi piše v Cerknico (Station Rakek).

* (Kmetijska družba Kranjska): V nedeljo je imel odbor kmetijske družbe sejo, da je pregledal za veliki zbor došle predloge. Pri-hodnjo sredo, 24. dne t. m. je veliki zbor; obravnave so važne, vlasti zarad

osnove novih podružnic, zastran ustanovila, kako in kje naj se živinske premije v denarjih delijo, — kako denarna podpora vinorejcem dá in tako več družih važnih reči, zavoljo kterih je vredno, da tudi iz dežele pride veliko udov v zbor, kajti več oči več vidi, da se pravo sklene. Dr. Costa v pondeljek iz Dunaja prišedši, bode poročal o sklepih kmetijskega zbora du-najskega. — Zborovanje je očitno, in vsak drug posestnik, ki ni še ud, lahko pride poslušat. Program obravnava je tale: 1. Začetni govor predsednikov. 2. Opravilno sporočilo glavnega odbora. 3. Predlog družbenega računa za preteklo leto in proračun za prihodnje leto. 4. Sporočila in predlogi glav-nega odbora: a) o novi vredbi družbenih podružnic; b) o denarni podpori, ki jo je sl. kmetijsko ministerstvo družbi podelilo za namene kmetijske; c) o poslanstvu na dunajski kmetijski zbor; d) o popotnih družbenih shodih; e) o kmetijskih in gozdarskih učilnicah; f) o distriktnih logarjih za deželo kranjsko; g) o živih mejah; h) o časniku za kmetijstvo in gozdarstvo; i) o novem natisu knjižice za poduk v murvo- in sviloreji v slovenskem jeziku; k) o ustanovitvi plače za pomočnika tajnikovega. 5. Sporočila in predlogi podružnic — in pa predlogi posameznih družbenikov gledé na §. 19 druž-benih pravil. 6. Sporočilo o gospodarstvu z družbenim vrtom; 7. Sporočilo o družbeni podkovni in živinozdravilski učilnici. 8. Nasvet, kako povzdigniti in zboljšati domače ovčjo rejo. 9. Nasvet, da bi družba pripomogla k de-želni postavi, ki varuje kmetijstvu koristne ptice. 10. Priznanje družbene svetinje posebno pridnim sadje- in murborejcem. 11. Volitev odbornikov v glavni odbor namesti po §. 22 družbenih pravil izstopivših, ki pa se spet vo-liti morejo. 12. Volitev častnih in dopisovalnih družbenikov.

* (Pošten zagovor.) Srenjski predstojnik Fr. Brumen piše „Sl. Gosp.“: V 44. listu „Slov. Gosp.“ pod črkama M? M? — sem bil od nekega dobrega prijatla zavolj nemškega stavka hudo obrekovan. Ker pa stavka nisem sam pisal, tudi ne rekel nemški pisati, se tukaj očitno zagovarjam in prosim pri-zanesti moji naglosti in nepazljivosti. Rojen Slovenec sem, in Nemec bi me s kratkimi besedami križem svet prodal. Stavek je zložil nek 16letni dečko, kteri se je v nemškem štradnu dve leti nemščine učil. Glejte ljubi Sloven-ci! kako malo nam nemške šole koristijo. Pri govoru se sicer pomota tako hitro ne zapazi, kakor pri pisanju, vsak lahko razumi. Deček je mislil s tem ustreči, ker je tudi povelje za žganjaritjo bilo nemški pisano. Kakovo vprašanje, takov odgovor, in te mešanice, se dolgo ne moremo rešiti. To je vzrok, da je revče v moji nenazočnosti hotel po nemško dopovedati, kar se odzda, dobro stojim, ne bo više zgodilo. Krivino rad sedi in dvema mo-žema pripisem, ker smo v naglosti morali spis predložiti, ker so se nam z globo grozili. Da bi pa M? M? bil malo odjenjal, in me ne pred svetom toliko osramotil, bi bilo po kršanski ljubezni. „Kar ti nočeš, da bi se tebi storilo, ne stori ti drugim“. Da nisem nemškutar, ampak slovenski narod-njak, zna naša častita duhovščina, gg. učitelji in vsi možje Tomaževskega okraja dopričati, ako ravno se pisatelju vidi, da so nemškutarja volili. Z srca odpustim pisatelju, in prosim, da tako naglo pomoto drug drugemu ne očitamo, ker vsi — vsega ne moremo znati, posebno mi vbogi kmetje, ki imamo svojo pisarnico večidel na polju in vinogradih, pri živini — in sa-djereji — so nam tudi skoraj bolj melki prsti pri oralu, kakor pri pisav-nem peresu.

V Koračicah 10. novembra 1868.

Ker smo bili tudi ponatisnili imenovani listič, radi smo mesto dali tudi zagovoru.

* (Almanah „Mladika“), ki je bil že pred nekaj meseci obljub-ljen, pa med tiskom zakasnjen, smo ravnokar iz Ljubljane prejeli. Na 14 polah male osmerke mnogo prinaša izbranega literarnega blaga. Obsega I. dva jset pesmi. II. Izvirno povest „Svetinova Metka“. III. Odlomek izvirnega še ne-tiskanega romana „Zorin“. IV. Humoristično-satiričen spis „Ako bi človek vse videl in vedel“. V. Balado „Na Gorenjskem“. VI. Sedem pesmi „Pom-lad in jesen“. VII. Popotne pesmi. VIII. Balado „Izgubljeni sin“. IX. „Orest“ odlomek izvirne tragedije. X. „Sosedov sin“ izvirno povest. Pridržujemo si o priliki obširneje govoriti o tej zanimivi knjižici; z dobro vestjo pa že zdaj smemo reči, da se zlasti nekatere reči vedno na stran stavljajo najboljšim delom slovenskega lepoznanstva. Ko ki hoteli govoriti z navadno slovensko kritično terminologijo, rekli bi, da sta nam že imena izdateljev porok, da je le kaj izvrstnega pričakovati. Dokler pa ne moremo kaj stvarnega o njej prinesiti, naj jo le prav živo pripravimo prijateljem domačega slovenstva in ž njo samo želimo.

„Iz tebe sestra za sestro poženi,
Da več ne bode vam sestetji broja,
Ko veje v šator sklenete zeleni.“

* Glasoviti ruski novelist Turgeniev je dobil za svojo najnovejšo novelo „Dim“ od enega samega moskovskega časopisa 6000 rubljev nagrade. Kedaj, vpraša „Bosiljak“, se bodo pri nas lepe novele tako nagrađovale, kakor pri onih tako imenovanih severnih barbarih!

* (Praška policija) je po zaukazu ondotne namestnije poslala policijskega aktuarja g. Adolfa Čeha zlahtnega Čehenherca v Hrudim, kjer bo pri ondotnem okrajnem glavarstvu prevzel tiskovno policijo: „Czech von Czechenherz“!

En kupčijski učencec,

ki zna slovensko in nemško dobro govoriti, ki je že 14 let star in je četrti normalni razred ali en razred na realni šoli dobro izvršil, se precej v učenje vzame v specerijsko prodajalnico M. Berdajsa v Mariboru.

Naj raji se vzame fant iz dežele.

Dunajska borza od 20. novembra.

5% metalike 58 fl. 45 kr.	Kreditne akcije 232 fl. 50 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. 59 fl. 10	London 117 fl. 15 kr.
5% narod. posojilo 63 fl. 70 kr.	Srebro 115 fl. 50 kr.
1860 drž. posojilo 88 fl. 30 kr.	Cekini 5 fl. 52 kr.
Akcije narod. banke 633 fl. — kr.	